

Hvad er virkeligheden i dagens Danmark, hvad angår ”kønsidentitet, kønsroller og familieformer”? v/GG

Indhold

Sociologiens perspektiv samt data på hvilke og hvor mange kønsidentiteter og familieformer vi har – samt juraen i familieformerne	2
Psykiske udfordringer og chikane for seksuelle minoriteter	2
Data og jura om forskellige familieformer i DK	5
Et historisk vue på familieformer gennem tiden.....	6
Kønsdysfori – overbehandling i DK.....	7
Indtryk fra den offentlige debat – artikler i Kristeligt Dagblad.....	13
Indtryk fra det kirkelige landskab	15
Pædagogiske overvejelser og børneopdragelse – forældreansvaret.....	16
Bilag 1 med resumé og tanker fra præst Johan Holm	17
Bilag 2 med artikler fra Kristeligt Dagblad.....	17
Bilag 3 med artikel fra ugeavisen Udfordringen.....	27

Sociologiens perspektiv samt data på hvilke og hvor mange kønsidentiteter og familieformer vi har – samt juraen i familieformerne

I 2017-18 havde vi i Danmark verdens største befolkningsundersøgelse om seksuel sundhed: Sexus.¹ 219.383 mennesker blev tilfældigt udvalgt til at svare på spørgeskema. 74.566 svarede tilbage, og 62.675 blev tilfældigt udvalgt ved stikprøve. Man arbejder stadig på at få mest mulig forskning ud af svarene på de 600 spørgsmål fordelt over 5 overskrifter. Her bruges særligt data omkring kønsidentitet.

Binær kønsforståelse: Forståelse af, at kønnet består af to uafhængige og modsatte former af henholdsvis femininitet og maskulinitet. Hvad angår kønsidentitet, er de to former mand og kvinde (for børn: dreng og pige). Hvad angår kønsudtryk er de to former maskulin og feminin. At have en binær kønsidentitet svarer til at definere sig som enten (ciskønnet eller transkønnet) mand eller kvinde – synonymt med en binær kønsidentitet.

Ikke-binær kønsforståelse: Forståelse af, at kønnet består af en stor variation af kønsidentiteter eller kønsudtryk, som ikke passer ind i en binær kønsforståelse. Inden for denne model anses køn som mere og andet end udelukkende mandligt og kvindeligt; en person kan identificere sig som begge, hverken-eller eller noget mellem de to. At have en nonbinær kønsidentitet svarer til at definere sig som andet end mand og kvinde – synonymt med ikke-binær kønsidentitet. Bemærk, at man sagtens kan være transkønnet og definere sig som nonbinær.

LGBT står for lesbian, gay, bisexual, transgender. Herefter oversat med faktuelle danske tal på, hvad danskere ser sig selv som: Lesbisk (0,6%), bøsse (1,5%), biseksuel (mænd: 1,8% og kvinder: 2,6%) og transkønnet. (Antallet af transkønnede 0,05% for mænd og 0,05% for kvinder. Det svarer til ca. 5800 mennesker) Vi skal lige have lidt flere ord på nogle **kønsidentiteter**:

- Ciskønnet: at man oplever sig som det køn, man er blevet tildelt ved fødsel.
- Transkønnet: samlet betegnelse for dem, der ikke oplever sig som det køn, man er blevet tildelt ved fødslen.
- Non-binær: at man ikke oplever sig som mand eller kvinde, men noget andet (0,14 % af biologiske mænd og 0,30 % af biologiske kvinder)
- Pankønnet: som ovenstående, men også en blanding af mand/kvinde
- Akønnet: at man ikke identificerer sig med noget køn

Psykiske udfordringer og chikane for seksuelle minoriteter

Og mens definitionerne er klare i hovederne, kommer her et skema over selvrapporterede oplevelser fra Sexusrapporten, hvor det tydeligt fremgår, at danskere tilhørende en seksuel minoritet har flere psykiske udfordringer end heteroseksuelle.

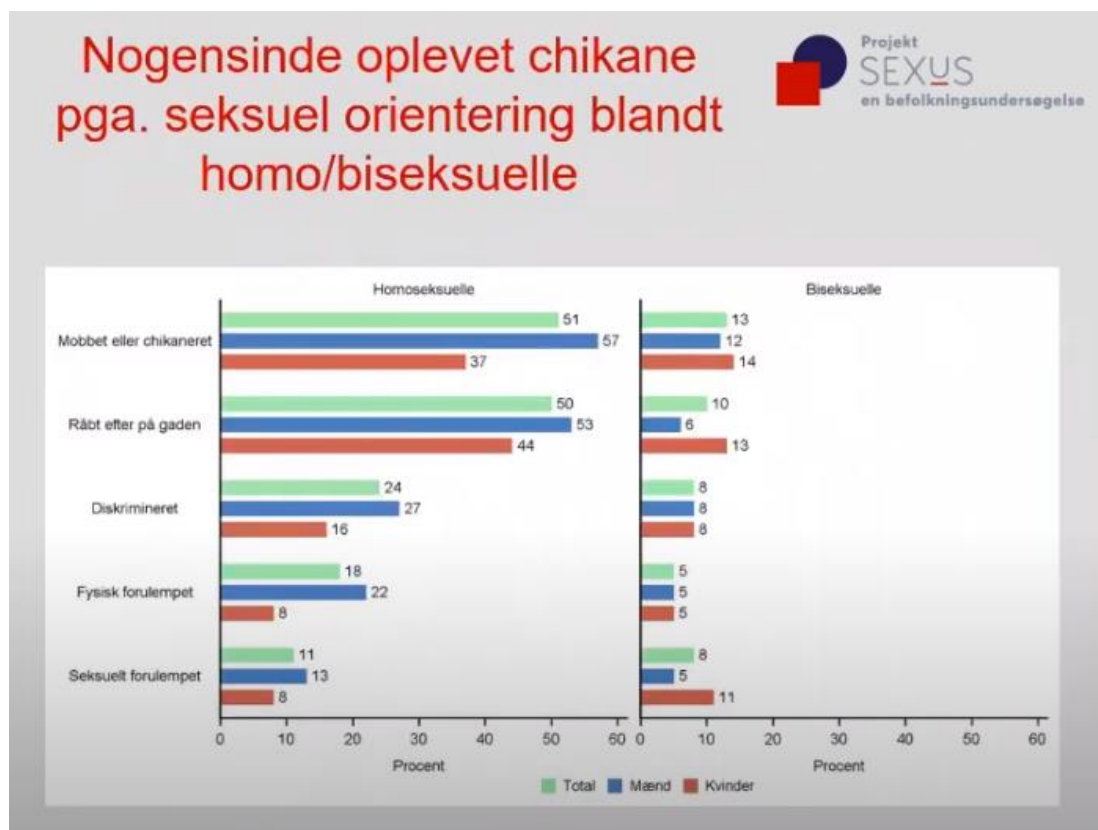
Og derefter 2 slides med oplevet chikane, som var praktisk for besværlige at sammenarbejde og derfor

---

¹ Projekt Sexus findes i hele sin længde her: https://files.projektsexus.dk/2019-10-26_SEXUS-rapport_2017-2018.pdf

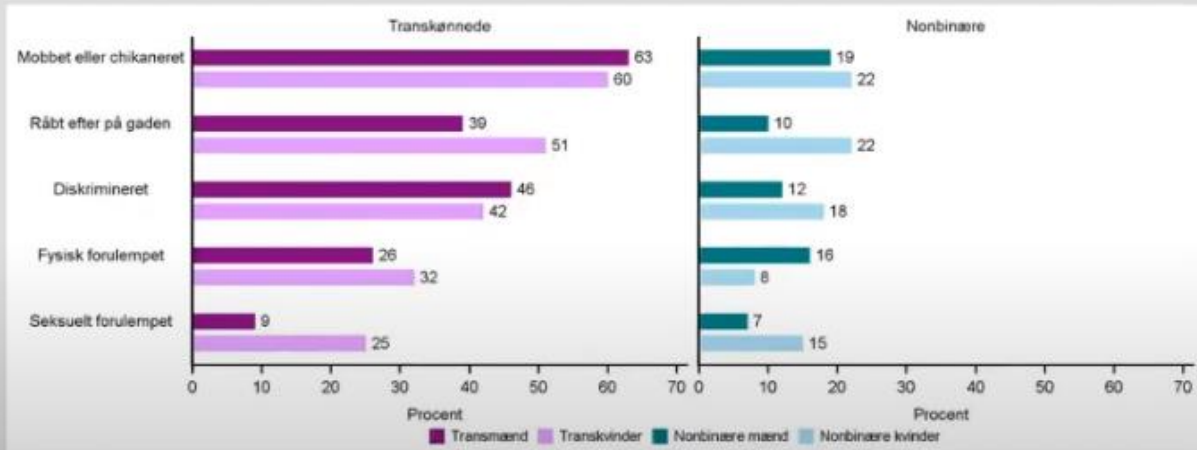
fylder lidt. De er også omtalt i 1 times video-oplæg fra Folkeuniversitetet ² med professor Christian Graugaard, der blandt andre stod for projektet. Virkelig oplysende videoklip.

Fra Sexusrapporten, selvrapporeret og i %	Dårligt helbred	Ensomhed	Selvskade	Selvmordsforsøg
Heteroseksuelle mænd	5	24	5	2
Homoseksuelle mænd	7	46	11	7
Biseksuelle mænd	10	44	23	13
Heteroseksuelle kvinder	6	33	9	4
Homoseksuelle kvinder	10	42	26	11
Biseksuelle kvinder	9	59	45	18
Cismænd	5	25	6	3
Transkvinder	18	52	37	23
Nonbinære mænd	9	49	30	17
Ciskvinder	6	33	10	4
Transmænd	11	64	64	25
Nonbinære Kvinder	18	66	40	22

² <https://www.youtube.com/watch?v=O0P0PiFY8lY&t=2s>

Nogensinde oplevet chikane pga. kønsidentitet blandt transpersoner/nonbinære personer

Og der er mere end 70 kendte kønsidentiteter, og nogle har endda lavet flag til 96. LGBT+ Danmark tager afstand fra påstanden om, at LGBT+ har krævet dette. De arbejder bare for, at man i en politisk, rettighedsmæssig kontekst kan have tre kategorier: 'Mand', 'kvinde' og 'andet/ikke binær'.

Data og jura om forskellige familieformer i DK

Ifølge Danmarks Statistik³ findes der i 2023 i alt 1837 danske familier, hvor forældrene lever i et registreret partnerskab eller har indgået ægteskab med en person af samme køn. Tallet inkluderer ikke familier, som består af en selvvalgt singlemor med børn eller familier, hvor to eller flere personer er gået sammen om at skabe en familie. Derfor er det reelle antal regnbuefamilier sandsynligvis også langt større.

1. januar 2024 trådte ny lovgivning i kraft, der gjorde det muligt for LGBT+ familier at fordele ikke øremærkede orlovsuger til fire forældre i alt for børn født den 1. januar 2024 eller senere. De to juridiske forældre kan vælge at dele barselsorlov med op til to ekstra sociale forældre, der kunne være:

- Den juridiske forælders ægtefælle
- Den juridiske forælders samlevende, som har levet i et ægteskabslignende forhold med en forælder i mindst to år
- En kendt donor med en forældre lignende relation til barnet
- Den kendte donors ægtefælle eller samlevende med en forældre lignende relation til barnet

En social forælder kan kun få orlov, hvis en retlig forælder ønsker at overdrage nogle af eller alle sine orlovsuger.

LGBT+ Danmark kom efterfølgende med denne erklæring:

“I LGBT+ Danmark vil vi nu arbejde for, at rettighederne til regnbuefamilier ikke begrænser sig til orlov, men at vi også giver mulighed for flere juridiske forældre end to. Som loven er nu, er det fortsat kun to af forældrene i en regnbuefamilie, som reelt har rettigheder over barnet, kan tage barnet til lægen, rejse til udlandet eller få adgang til de offentlige systemer på vegne af ens barn”, lyder det fra LGBT+ Danmark, som afslutter:

“En sådan begrænsning i loven er for LGBT+ Danmark ikke til barnets bedste, og derfor er det vores klare mål fortsat at forbedre rettighederne for familier med flere end to forældre”.

Der er i maj 2016 udarbejdet en rapport over ”Forældreskab i børneloven. En analyse af hvem der er barnets forældre”.⁴ I kirken regner vi jo med, at den person, der afleverer eller kommer sammen med et barn, er dets forældre eller anden omsorgsgiver. Der har vist endnu ikke været sager, hvor familietyper har skabt usikkerhed.

Rapporten bliver ikke gennemgået her, men er taget med for de særligt interesserede. Rapporten er udfærdiget på embedsmandsniveau. Det er en beskrivende analyse, der har sit afsæt i de gældende regler for fastsættelse af forældreskab til et barn. Der tages udgangspunkt i børnelovens regler, men med inddragelse af primært reglerne i lov om assisteret reproduktion og reglerne i adoptionsloven i forhold til børn, der er født af en surrogatmor. Der sættes fokus på samspillet mellem de forskellige regler, og hvilke hensyn der er bærende i lovgivningen, og dette holdes op mod de udfordringer samfundsudviklingen indebærer med inddragelse af nutidens etiske dilemmaer.

Analysen indeholder tre overordnede temaer, der anskuer spørgsmålet om, hvem der er barnets forældre, fra forskellige vinkler: Lovgivningen og de bærende hensyn, samfundsudviklingen og udenlandske erfaringer. Rapporten hviler således i det væsentlige på allerede tilgængelig viden,

³ <https://dm.dk/nyheder/2023/nye-barselsregler-giver-bedre-rettigheder-for-regnbuefamilier/>

⁴ <https://sm.dk/media/8301/analyse-om-foraeldreskab-i-boerneloven.pdf>

erfaringer fra myndighedsudøvelse/sagsbehandling, Danmarks internationale forpligtelser samt udgivelser fra Det Etske Råd. Rapportens omdrejningspunkt er det forældreskab, der fastsættes efter børnelovens bestemmelser i forbindelse med et barns fødsel.

Et historisk vue på familieformer gennem tiden

Følgende er sammenarbejdet fra artikel fra DPU, Dansk pædagogisk institut, Aarhus Universitet: "Længe leve familien" af Mathilde Weirsøe,⁵ artikel "Resiliens mellem individ og livsform"⁶ af Martin Munk, der er professor i pædagogisk sociologi ved DPU og til sidst Danmarks Statistik.

Vi starter først i tiden efter 1945, hvor kvinderne så småt havde bevæget sig ud på arbejdsmarkedet, hvorefter skilsmisseprocenten steg i de kommende årtier. I tiden 1960-1980 blev det mere almindeligt at uddanne sig til det, man ville og ikke bare det, mor eller far var uddannet til. De sociale skel blev mere udvisket, og værdier fra familien og generationerne før fik mindre indflydelse. Selv om vi fik vores første socialreform i 1933, er det først de seneste årtier, at Staten i den grad har overtaget sikkerhedsnettet under det enkelte individ, som familien tidligere havde. Det enkelte menneske er derfor mindre afhængig af sin egen familie.

Alligevel er danskere utrolig glade for kernefamilien, som 60 % af os lever i iflg. Danmarks Statistik. De har registreret i alt 37 forskellige børnefamilietyper i landet. Den mest almindelige er et forældrepar med fælles børn, der udgør over halvdelen af børnefamilierne i Danmark. Den næstmest almindelige familietype er en enlig mor med børn. Og så kan der ses, at mere end dobbelt så mange gifte forældre med fælles børn under 17 år bliver sammen i forhold til ugifte par.

I 1980 boede 82 procent af de hjemmeboende 16-årige sammen med både mor og far, mens det kun er 61 procent i dag. Det betyder også, at de 16-årige i perioden har fået flere og flere papsøskende. I 1980 havde kun tre procent af 16-årige papsøskende, mens tallet var 14 procent 33 år efter.

Hvis mor og far går fra hinanden og danner nye familier med nye partnere, der også har børn fra tidligere forhold og måske endda får børn sammen, så dannes der en ny kernefamilie, den nye udvidede familie bestående af dine, mine, vores børn og alt det og dem, der følger med. Og det kan være rigtig gode opvækstvilkår og det kan være for rodet for nogle børn.

Martin Munk er optaget af, hvilke forhold der skaber levedygtige familier. Levedygtigheden er tæt knyttet til videreførelse af familien og den sociale mobilitet - dvs., hvor godt børnene klarer sig gennem livet. Traditionelt set har der været fokus på forældrenes uddannelsesmæssige og sociale baggrund i forhold til børnenes livschancer; hvor godt de klarer sig her i livet. Nyere forskning peger på, at det er familiens stabilitet, der har den allerstørste betydning. Dvs. bor mor og far sammen? Er de begge i job? Hersker der generelt ro, omsorg og forventninger i familien? De forhold er mere afgørende for social mobilitet end uddannelse og indkomstniveau i sig selv.

"Et barn fra en højtuddannet familie, hvor forældrene er sammen, vil alt andet lige klare sig bedre end skilsmissebørn af to højtuddannede forældre," siger Martin Munk. Hans kollega Ida Wentzel Winther siger: *"Men som samfund skal vi have øje for samtidigheder. Virkeligheden er lige nu, at mange familier brydes op, men samtidig har vi brug for familien. Hvis vi har et ønske om, at familien skal bestå,*

---

⁵ <https://dpu.au.dk/asterisk/laenge-leve-familien>

⁶ Resiliens i familien: <https://tidsskrift.dk/slagmark/article/view/107230/156788>

samtidig med, at vi har mange sammensatte familier, så må vi fastholde, at der er en vifte af mulige måder at være familie på. Børn lever i forskellige familier, og de ryger frem og tilbage mellem forskellige familietyper. Derfor skal det også være en af de fortællinger, de møder i skolen. Og i statsministerens taler, når hun fx taler til os på sine pressemøder.”

Vi har troet, at hvis bare børn har kulturel kapital med hjemmefra, så kender de koderne i skolen og vil automatisk klare sig godt. Men det er ikke den vigtigste komponent i forhold til, hvordan man klarer sig livet igennem. Det er familiens sociale kapital, herunder stabilitet, der er afgørende.

Det ovenstående tyder på, at stabilitet i familien kan bidrage til øget trivsel hos vores børn. Og det er i en tid, hvor vi har tendenser, der går i helt forskellige retninger. Mange politikere ønsker, at vi arbejder flere timer og dermed sender vores børn flere timer i institution. Mange småbørnsfamilier ønsker selv at passe deres børn hjemme de første år og leve for færre penge. Og flere af disse familier lider mentalt af de høje krav de stiller til sig selv, og ser den lille kernefamilie som eneste mulighed. Henrik Hvenegaard Mikkelsen har lige skrevet i bogen: ”Børnevælde – Antropologens håndsrækning til maste forældre”, at børn fra tidernes morgen er forprogrammeret til leg og imitation og til at udvikle sig. At de sagtens kan opdrages og udvikle sig på afstand af mor og far. At vi kan løse forældreopgaven på en ny måde i dag.

En vej at gå i praksis

Kan vi arbejde med to vinkler på samme tid?

Udvikle kirken, så mange typer af familier føler sig velkomne. Og samtidig vægte stabilitet ekstra højt, italesætte gode værdier og aktivt arbejde på at øge og styrke dem.

Her er samarbejdet med forældrene særlig vigtigt.

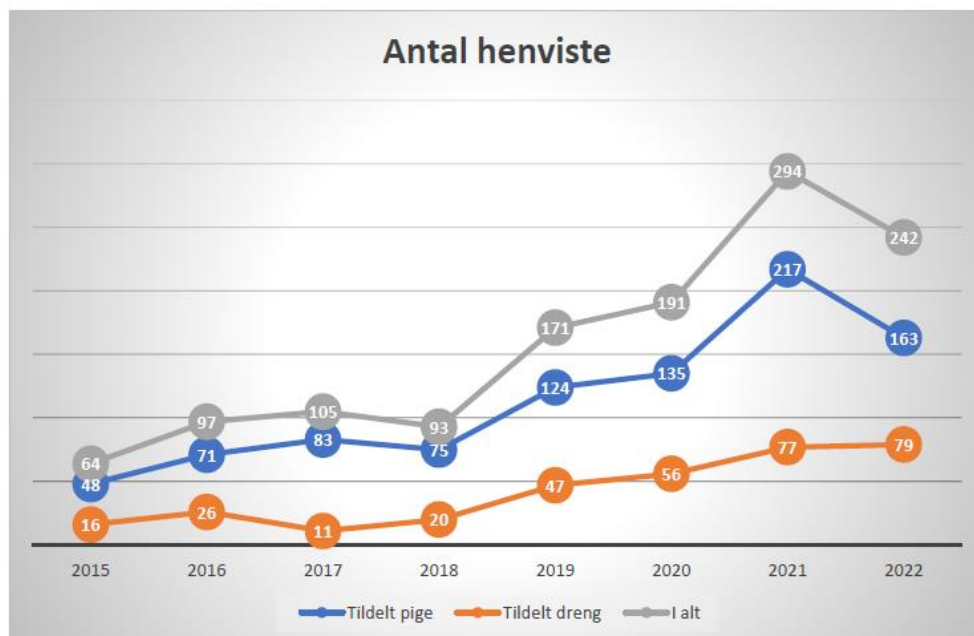
Kønsdysfori – overbehandling i DK

I november 2022 hørte jeg oplæg af overlæge, PhD, Lektor Mette Ewers Haahr, Sexologisk Klinik, Psykiatrisk Center København om: ”Udviklingstendenser indenfor køns-, kropsubehag og transkønnethed hos børn og unge”. Jeg har efterfølgende haft kontakt til hende omkring konkrete spørgsmål, så hun har kunne pege på relevant forskning og ytret glæde over, at kirken ville arbejde med disse ting. I det efterfølgende gør jeg rede for hendes oplæg med enkelte billeder undervejs. Hvis min egen mening kommer til udtryk, skriver jeg det specifikt. Jeg har tilføjet enkelte oplysninger som årstal, men alle fra nationale kilder som Sundhedsstyrelsen, Sexusprojektet o.lign.

Det *tildelte køn* afgøres af det ydre køn; altså ens genitalier, mens *Kønsidentitet* kommer af den indre oplevelse af køn. Når der er uoverensstemmelse mellem tildelte køn og det oplevede køn, taler vi om *Transkønnethed*. Og så skal vi lige have styr på forskellen mellem *Kønsubehag* – når man ikke er tilfreds med sit tildelte køn og *Kropsubehag* – når man ikke er tilfreds med kroppens kønnede tegn som bryster og penis.

I Danmark blev transkønnethed fjernet fra den nationale liste over psykiske lidelser i 2017 efter det i 2014 blev muligt for voksne med *juridisk kønsskifte*; altså få skiftet sidste tal i CPR. -nummeret. Fornavnet har man kunne skifte til ikke kønssvarende siden 2022. Og den egentlige kønsskiftebehandling for børn har fundet sted siden 2016 i Danmark. Man tilbyder Stopbehandling før puberteten starter, så der ikke dannes sekundære køns karakterer som bryster og adamsæble. Hvis

man stopper den medicinske behandling, vil barnet fortsætte med at udvikle sig til det køn, det blev født med. Krydshormonbehandling gives først efter det fyldte 15. år og består af det mandlige eller det kvindelige kønshormon, så det udvikles henholdsvis dyb stemme/ maskulin behåring/muskler eller bryster/bevaring af den lyse stemme. Både øvre og nedre operation skal vente til barnet er 18 år.

Sexologisk Klinik i København havde forventet henvisning af 30-50 børn om året, og de havde regnet med børn, der havde haft stærkt kønsuhed fra tidlig barndom og identificering med det modsatte køn. Men tallene blev meget højere og mange flere piger end drenge. En forklaring kunne være, at det i dagens

Danmarks stadig er lettere at få lederstillinger og højere lønninger som mand; mere respekt og mere lydhørhed. Og man talte med flere piger, som ikke følte sig tiltrukket af drenge og derfor tænkte, at de så måtte være drenge, der kunne lide piger. Eller at de godt kunne lide at gøre de ting, som drenge 'normalt' gør.

I starten arbejdede man på klinikken ud fra menneskeret-perspektivet og prioriterede hurtigt at starte behandling, hvis en ung oplevede sig som transkønnet og ønskede behandling. Man tænkte, at det skulle gå hurtigt, da de henvendende unge får angst, depression, selvmordstanker/forsøg, spiseforstyrrelse; de isolerer sig og får sociale vanskeligheder, mens de venter på krydshormon(kønsskifte). Behandlerne behøvede ikke "udrede" transkønnetheden, men har bare startet behandling for at hjælpe den unge. På denne måde har behandlingen af de psykosociale vanskeligheder faktisk været krydshormon. Jeg kunne fristes til at sige: man har rettet op på hovedet ved at rette kroppen til.

Man har så på klinikken fundet ud af, at gruppen af unge over 11 år er en mere blandet gruppe end først antaget. Hos langt flere med køns- og kropsubehag er det opstået i forbindelse med puberteten og ikke fra barnsben af. Der har vist sig langt flere alvorlige psykosociale problemer hos de unge og langt mindre effekt af behandlingen af psykosociale vanskeligheder med krydshormon. Og så har man fået øjnene op for, at der er flere unge, der har fortrudt behandlingen. Og nogle af dem har fået varige forandringer på kroppen pga. krydshormon, som de nu fortryder.

Kun 10 % af de henviste har haft kønsuhed (utilfreds med det tilkendte køn) fra før, de er fyldt 11 år. Dernæst udvikles kropsubehag (utilfreds med kroppens kønnede tegn), når de kommer i puberteten. (lige mange drenge og piger). De resterende 90 % henviste mærker først kropsubehag i puberteten og udvikler så kønsuhed. Og her er fordelingen 80 % piger og 20 % drenge. Fordelingen af henviste

voksne er også ligelig fordelt. Så der er altså noget særligt med pigerne i puberteten, der er mere utilfredse med deres krop.

På sexologisk klinik er der behandlet 178 unge med tildelt pige-køn med hormon siden 2016; altså stopbehandling og krydsbehandling med testosteronbehandling. De har kendskab til 9 unge, som er stoppet behandlingen igen, fordi de har fortrudt skiftet. Enkelte af dem har varige forandringer på kroppen og er skiftet tilbage igen (Detransition). Alle har psykosociale problemer. Man ved, at det mindst er 5,1 %, men tallet kan være større, fordi man ikke har tal på dem, der fortryder efter de er blevet 18 år.

I USA har man spurgt 100, der er skiftet tilbage igen, hvorfor de gerne ville skifte køn i første omgang. Svaret faldt på 4 grunde: 1) pga. traume, 2) manglende accept af, at de var homoseksuelle, 3) påvirkning af sociale medier og 4) nedgørelse af piger generelt.

I 2020 blev en kendt sexologisk klinik i England sagsøgt for at skade børn, og det blev ved højesteretsdomstol slået fast, at unge under 16 ikke skulle kunne vælge at skifte køn. Og i februar 2022 blev det ved Karolina Instituttet i Sverige besluttet, at der kun skulle tilbydes behandling af unge, der havde haft kønsbehag fra barndommen, mens der ikke skulle tilbyde hormonbehandling i de cases, hvor den unge først fik kønsbehag i puberteten. I Danmark ville det svare til, at 90% af vores nuværende patientgruppe ikke skulle have behandling.

Og vi fulgte efter denne udvikling i sommeren 2022 og satte en bremse i behandlingen. Se skema over henviste og hormonbehandlede.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Henvist til udredning	97	105	93	171	191	295	242
Hormonbehandling antal	14	49	62	59	65	70	21
Hormonbehandling procent	14%	47%	67%	35%	34%	23%	9%

Pludselig gik man væk fra det føromtalt menneskeret-perspektiv og over til patientsikkerheds-princippet, idet man var blevet bekymret omkring varige skader på kroppen, den manglende evidens, uenighed blandt behandlere og etiske overvejelser omkring det faktum, at mistvivlen hos de unge ikke er så enkel at løse med et kønsskifte.

Oplægsholderen overlæge, PhD, Lektor Mette Ewers Haahr, Sexologisk Klinik, viste os 400 tilhørere en særlig definition fra American Psychiatric Association (APA), hvor T'et i LGBT bliver en paraply-definition, der automatisk gjorde, at alle gender-nonkonforme unge også er transkønnede. Kunne det passe? Og at utilfredshed med kønsroller/stereotyper bliver forvekslet med transkønnethed? Det er spændende at se på denne mulige forvridning af data gennem en definition. Der var henvisning til en længere engelsk artikel.⁷ Og så har præst Johan Holm, tidl. Vigerslev kirke, lavet resumé af artiklen med bemærkninger⁸. Han har fået den politiske højre/venstre-opdeling med.

Hvordan skal vi tænke?

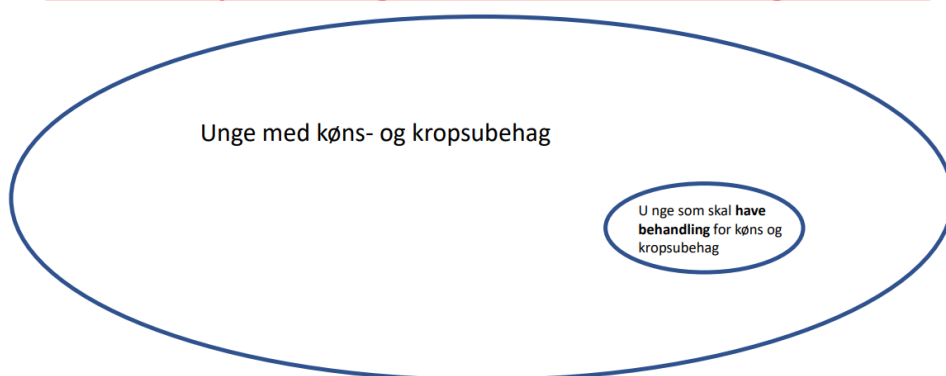
Det allervigtigste er måske oplægsholderens opdeling af "hønen og ægget"

Har vi en generel mistrivsel hos unge, der fører dem over i Transkønnethed? Hvor transkønnethed er en "løsning" på autisme, selvhad, ensomhed, kropslede, forkerthedsfølelse, homoseksualitet, uønsket opmærksomhed som pige Eller fører en Transkønnethed til mistrivsel? Med depression, selvmordstanker, isolation, forkerthedsfølelse til følge.

Overlæge, PhD, Lektor Mette Ewers Haahr sluttede sit oplæg med et slide, der tydeligt viser, hvor få unge, der skal behandles for deres køns- og kropsubehag. Og hvor mange unge, der slås med dette store problem. Og hun kom med opfordringen om, at vi i alle fritidsaktiviteter i Danmark skal være rustede til at tage den første svære snak med de unge. Og vi skal vise forståelse og nysgerrighed og gerne henvise til sexologisk klinik for en snak, men vi må ikke sætte dem kønsskifte i udsigt, for det vil sikkert ikke ske.

Hvem skal have behandling?

Alle som arbejder med unge skal kunne snakke om køn og seksualitet

⁷ https://www.realityslaststand.com/p/the-transgender-umbrella-casts-its?s=r&utm_campaign=post&utm_medium=web&utm_source=direct

⁸ Se bilag 1

Ekspllosionen af unge, der mener, at de er det modsatte køn, kan undre. Og når de i en alder af bare 12 år mener, at de er homoseksuelle. Man ved fra Sexusundersøgelsen, at den seksuelle debutalder har holdt sig stabilt siden 60'erne, så de unge er jo ikke i en meget ung alder fysisk erfarne.

Der er et nyere begreb, der dækker over det ubehag og de mørke tanker om ens køn, der kan 'smitte' fra omgivelserne. Hurtigt opstået kønsdysfori. Altså modsat de cases, hvor barnet har opfattet sig selv kønsligt anderledes fra meget ung alder.

Og i korrespondance med Mette Ewers Haahr gør hun opmærksom på, at man i pubertetsårene er mere påvirkelig af social smitte end i alle andre livsaldre. Og at de unge oplever stor forandring af deres sociale realiteter, hvilket ofte vil føre til vanskeligheder og problematikker.

Vi ved fra samtaler med lokal skole og kommune, at de unge mest af alt ønsker nærværende voksne, de kan snakke med. Og omkring *dette* emne skal vi nok klædes på først.

Rapid-onset gender dysphoria controversy

Oversat fra engelsk - Kontrovers omgiver begrebet hurtigt opstået kønsdysfori, foreslået som en undertype af kønsdysfori, der siges at være forårsaget af jævnaldrende indflydelse og social smitte.

[Wikipedia \(engelsk\)](#)

[Se oprindelig beskrivelse](#) ▼

Overblik: Kønskifte historisk set

- 1930 ♀ **Den danske kunstmaler** Lili Elbe, født i 1882 som Einar Wegener, får som den første person i verden foretaget en kønskifteoperation. Hun dør året efter af komplikationer fra operationen.
- 1949 ♀ **Michael Dillon**, født i England i 1915 som Laura Maud Dillon, får verdens formodentlig første kønskifteoperation fra kvinde til mand.
- 1952 ♀ **Christine Jorgensen**, født i USA i 1927 under navnet George William Jorgensen, får som den første person i verden en vellykket kønskifteoperation i København. Hun rejser tilbage til USA og bliver talsperson for transkønnedes rettigheder.
- 1972 ♀ **Sverige får som** det første land i verden en lov om kønskifte.
- 1996 ♀ **EF-Domstolen afgør**, at det er ulovligt at afskedige en transseksuel på grund af vedkommendes kønskifte.
- 2004 ♀ **Den Internationale Olympiske Komité** beslutter, at kønskifteopererede personer skal kunne deltage i De Olympiske Lege efter nærmere fastsatte vilkår.
- 2014 ♀ **Juridisk kønskifte** bliver muligt i Danmark. Det vil sige, at man kan tildele et nyt personnummer til personer over 18 år, der oplever sig som tilhørende et andet køn.
- 2016 ♀ **I Norge bliver det** tilladt for personer, der er fyldt 6 år, at få juridisk kønskifte.
- 2019 ♀ **Vatikanet udsender** et langt dokument om, at tidens forestilling om, at mennesket kan vælge sin egen kønsidentitet, er forkert og farlig.
- 2022 ♀ **I Danmark bliver det** tilladt at ændre navn til et ikke køns-svarende navn ved at underskrive en blanket, hvis man har en oplevelse af at tilhøre det modsatte køn. Regeringen foreslår at fjerne den nedre aldersgrænse for juridisk kønskifte, der i dag går ved 18 år.

Kilder: Transviden.dk, Danmarkshistorien.dk

Indtryk fra den offentlige debat – artikler i Kristeligt Dagblad

Der er skrevet et utal af artikler om dette emne, og det vil være umuligt at give et retfærdigt billede af debat og holdninger. Der er derfor udvalgt uddrag af artikler, som kan læses i sin helhed i bilaget.

En længere artikel⁹ skrevet af 30/8-22 af journalist Rasmus Fahrendorff kommer rundt om en gryende ændring i den offentlige holdning til transkønnethed. 23-årige Marcus Dib Jensen, der er formand for lgbt-organisationen Dansk Regnbueråd, er selv transkønnet og begyndte at leve som dreng som 16-årig og skiftede fysisk køn som 20-årig. Han citeres:

”Det er en bekymrende tendens, at tolerancen falder. Jeg tror, at vi ser konsekvensen af, at den woke (betegnelse for identitetspolitisk vakte, red.) del af lgbt-miljøet har forsøgt at tvinge folk til at være tolerante. For hvis man ikke accepterer deres dagsorden, bliver man kaldt transfob og et dårligt menneske. Det er der ingen, som gider kaldes, og jeg kan godt være bange for, at folk på den måde får nok af alt, der hedder lgbt,” siger han.

Også Tobias Pultz, der er homoseksuel debattør, har bemærket stemningsskiftet. Han mener dog, at det har været længe undervejs, men blot først er nået den bredere offentlighed nu. Han er ligeledes ”helt vildt bekymret”.

”Jeg har i et par år advaret mod, at kampen for tolerance bliver en identitetspolitisk bersærkerang, hvor lgbt-bevægelsen bliver komplet kompromisløs. Hvis du er uenig i én af tingene, bliver du kaldt anti-lgbt. Man kan ikke trænge folk op i en krog på den måde, for det vil munde ud i reel intolerance. På et eller andet tidspunkt bliver der sagt fra, og jeg tror, at vi ser modsvaret lige nu. Men jeg oplever det ikke som en retorik, der er anti-lgbt. Jeg oplever det som en retorik, der er imod de woke dele af lgbt-miljøet,” siger Tobias Pultz.

Susanne Branner Jespersen, der er sekretariatschef i organisationen LGBT+ Danmark, mener ikke, at man entydigt kan pege på, at tolerancen overfor transkønnede er faldende. For der er strømninger i hver sin retning.

”I nogle lande får transkønnede flere juridiske rettigheder, mens de i andre lande fratages rettigheder. I Danmark går det rettighedsmæssigt fremad, mens det i eksempelvis Polen, Ungarn og USA går tilbage. Inden for sportsverden går det helt klart tilbage lige nu. Det er et enormt mudret billede, så jeg synes ikke, man generelt kan sige, at det bevæger sig i den forkerte retning. Vil man måle på tolerancen i befolkninger, kommer det også an på, hvilken aldersgruppe man spørger, for de yngre generationer er mere tolerante og imødekommende over for transkønnede end de ældre,” siger hun.

Et eksempel på dette kan 24/8-22 læses i kortere artikel¹⁰ af Christian Borrisholt Steen, der er debattør, foredragsholder og tidligere medlem af Det Etske Råd. Han mener, at vi bør efterligne det engelske

---

⁹ Artikel i Kristeligt Dagblad: ”Modstand mod særrettigheder til transkønnede vokser”.

¹⁰ Artikel i Kristeligt Dagblad: ”Der findes to biologiske køn, men et hav af kønsidentiteter. Vi må lære at skelne mellem begreberne”

sprog, der skelner mellem sex og gender, når vi debatterer juridisk kønsskifte. Han mener, at det ville gøre den evindelige snak om, hvorvidt køn er biologisk eller socialt konstrueret, langt mere nuanceret.

”For mig at se er kønnet biologisk bestemt, men kønsidentiteten er noget, vi hver især udvikler over tid. Og netop kønsidentiteten er jo langt fra færdigudviklet hos helt små børn, og derfor er det også dybt problematisk, hvis vi som samfund indfører en generel mulighed for, at også helt små børn omfattes af retten til juridisk kønsskifte. Jeg synes, vi skal hjælpe de børn, der har en oplevelse af at være fanget i den forkerte krop, men jeg synes, vi skal tænke os grundigt om, inden vi gør det til en generel rettighed at kunne skifte køn hos så små børn, som regeringens forslag her lægger op til. Vi har som samfund en forpligtelse til at beskytte vores børn. Det gælder også i dette vigtige spørgsmål”.

Han slutter af med oplysningen om, at flere end to tredjedele af de præpubertære børn, som diagnosticeres med såkaldt kønsdysfori, senere i livet finder ud af, at de slet ikke var transkønnede, men derimod typisk homoseksuelle eller biseksuelle. Denne oplysning har ingen kilde i artiklen.

14/12-22 ¹¹ skriver journalist Rasmus Fahrenhorff, at 370 danskere ifølge de seneste tal fra Indenrigs- og Boligministeriet fik lov til at skifte juridisk køn mellem den 1. september 2021 og den 31. august 2022. Det er det højeste årlige antal, siden det i 2014 blev gjort lovligt. I alt har 1920 danskere siden september 2014 fået tilsendt et nyt sygesikringsbevis med et ændret sidste ciffer.

Morten Bangsgaard, der er teologistuderende og medlem af Det Ethiske Råd, mener, at tallene vækker bekymring. Han tror, at muligheden for juridisk kønsskifte giver nogle mennesker anledning til at gøre sig overvejelser om deres identitet, som de ikke ville have gjort, hvis et juridisk kønsskifte ikke var muligt. *”Jeg tror, at ethvert menneske i perioder overvejer og tænker over sin identitet. Kunsten som menneske er netop at acceptere og leve med den, som man nu engang er blevet givet. Derfor er jeg altid bekymret, når man giver mulighed for at skabe lige præcis sin helt egen”*

Christian Groes, som er lektor og kønsforsker ved Roskilde Universitet, ser de stigende tal som udtryk for, at unge er mere optaget af køn og kønsidentitet, end det tidligere var tilfældet. *”Vores opfattelser af at være mand og kvinde er stadig rimelig fastlåste. Før de for alvor bliver brudt op, er det svært for mange at se sig selv som andet end et af de to køn. Og så opstår der hos nogle et behov for at skifte til det modsatte,”* siger han.

Astrid Højgaard er ledende overlæge på Center for Kønsidentitet og Sexologisk Center ved Aalborg Universitet er ikke overrasket over det stigende antal juridiske kønsskifte. Hun mener, at folk gør det, fordi det er muligt og fordi, det er enormt nemt at foretage ændringen. *”Man kan gøre det på internettet, og så skal man bekræfte sit ønske efter seks måneder. Ingen sætter spørgsmålstejn ved det, og man skal ikke igennem en årelang udredning på en sexologisk klinik,”* siger hun. *”For det andet handler det om, at folk har fået mere viden om området,”* mener Astrid Højgaard.

”Der er mange mennesker, som tidligere kæmpede med nogle ting uden at vide, hvad det handlede om. I dag er det udbredt viden på blandt andet internettet, og der er støttegrupper på sociale medier. Vi ser stigningen, fordi det er nemt, og fordi folk nu ved, hvad det drejer sig om,” siger hun.

---

¹¹ Artikel i Kristeligt Dagblad: ”Juridiske kønsskifter sætter ny rekord”

21/4-23 skriver journalisterne Jens From Lyng og Rasmus Fahrenhorff¹² om NGO'ers ønske om at være helt tæt på beslutningstagen i 2017 omkring procedurer i børns kønsskifte. Det drejede sig særligt om Amnesty og Børns vilkår, hvor sidstnævnte udtaler: *"De transkønnede børn og unge, vi har talt med, så gerne, at man ordinerede stophormonerne tidligt i forløbet for dernæst at begynde udredningen, der kan føre til egentlig kønsmodificerende behandling."*

Ifølge artiklen er baggrunden for ngo'ens holdning formentlig, at nogle opfatter stophormoner som reversible. Det vil sige, at de blot sætter puberteten på pause, og at den vil fortsætte, når man stopper med at bruge lægemidlet. Men der er langt fra enighed om, hvorvidt behandlingen er reversibel, og det har fået flere sundhedsmyndigheder verden over til at være tilbageholdende med at udskrive lægemidlet til børn.

Da Sundhedsstyrelsen skulle udarbejde vejledningen på dette område for 6 år siden, sad LGBT+ Danmark, Transpolitisk Forum, Amnesty, Børns Vilkår og flere med rundt om bordet. De arbejdede på at trække alle 'sygdomslignende ord' ud af vejledningen og gøre processen fra ønske til behandling kortest muligt. Der var flere udtalelser om, at personen med kønsdysfori selv vidste, hvad de havde brug for og derfor ikke skulle tale med psykolog eller psykiater. Dengang blev der ikke skelnet mellem børn og voksne. Nu trækker nogle deres udtalelser tilbage omkring børnene, men ifølge Sundhedsstyrelsens hjemmeside skal vejledningen om behandling af kønsidentitetsforhold opdateres i 2023. I den forbindelse vil man invitere interesseorganisationer, lyder det.

I februar 2024 kan man på Sundhedsstyrelsens hjemmeside kun se handlingsplan for LGBT+ personer for 2022-2025.

Indtryk fra det kirkelige landskab

Og som et helt nyt pust fra ugeavisen 'Udfordringen' fra 4/2-2024 henledes opmærksomheden på interview¹³ med konstitueret formand for foreningen KNUS Gunhild Aaen Madsen. Hun fortæller om sine egne kampe med kønsidentitet fra barndom og som gift kvinde med børn. Pludselig forelsker hun sig som 41-årig i en anden kvinde og må tage nogle valg ud fra sin kristne tro. Hun vælger at blive hos sin mand og har gået i mange års terapi. Hun siger: *"Når man siger, at kærligheden er det vigtigste – og det siger Jesus jo også – skal man være opmærksom på, hvad det er for en kærlighed, han taler om. Han taler om den kærlighed, der ofrer. På dansk har vi jo kun et ord for kærlighed, og når vi taler om den, tænker vi primært på den seksuelle tiltrækning. Men når bibelen taler om kærlighed, taler den om forpligtelse og om det at gøre noget godt for et andet menneske. Og vores og Bibelens definition af kærlighed kan godt komme til at gå mod hinanden"*.

I 2019 begyndte arbejdet med at danne en ny ramme omkring diakonalt arbejde for mennesker, der oplever deres seksualitet og /eller kønsidentitet udfordrende at leve med. Og foreningen KNUS - Kristent Netværk omkring Udfordret Seksualitet - blev stiftet den 28. marts 2020 og er knyttet til Evangelisk Alliance. De mener på den ene side, at Guds ord er utvetydigt. Og samtidigt, at det er meget vigtigt for samværet af kristne, der har de her følelser, at ingen bliver skubbet i den ene eller den anden retning. KNUS afholder to weekender om året med vidnesbyrd, lovsang og undervisning. Man kan læse mere på www.knus-netvaerk.dk

---

¹² Artikel i Kristeligt Dagblad: "Da Sundhedsstyrelsen skulle udarbejde reglerne for behandling med kønshormoner, ønskede blandt andet Amnesty og Børns Vilkår en næsten uhindret adgang til hormoner"

¹³ Artikel i Udfordringen: "Gunhild ønsker at hjælpe mennesker, der har en udfordret seksualitet"

Pædagogiske overvejelser og børneopdragelse – forældreansvaret

Set i lyset af det lange skriftlige oplæg er der særlige punkter, der vejer tungt, når det kommer til forældreansvaret. Det synes som overordentlig vigtigt, at vi accepterer børns måder at være dreng eller pige på, da stereotype holdninger om en 'rigtig dreng' eller en 'rigtig pige' kan gøre barnet usikkert på dets kønsidentitet både tidligt og senere i livet. Jo videre rammer for aktiviteter, påklædning, håarklip osv. gør barnet mere sikker på at være god nok som sig selv... at være rigtig. For vi må som forældre acceptere børnenes usikkerhed på dette område, og særligt efter det fyldte 12. år bliver rigtig mange unge – som en del af en helt naturlig udvikling - usikre på kønsidentiteten. Og her må vi tage dem alvorligt, når de gerne vil dele tanker, eller vi må spørge ind, når vi kan se, at de tumler med det. Det lyder til på flere personer i den offentlige debat, at det kan være godt at have en afventende holdning som forældre; at acceptere tanker og følelser om at være tildelt det forkerte køn uden at gå til handling med det samme. Men snakken skal tages og kærligheden forsikres.

Når forskningen viser, at vores sociale kapital og stabilitet i familielivet er det vigtigste for vores børns trivsel, skylder vi dem at arbejde på netop dette. At mor og far har det godt sammen – både som ægtefæller og som fraskilte. Lidt som sikkerhedsinstruksen i flyet: vi skal sørge for ilten til os selv, før vi vil hjælpe vores børn til ilt i tilfælde af fald i kabinetrykket. Så vores værdier i hverdagen, vores perfektionisme, vores sammenligning med andre eller SoMe, vores timeforbrug på forskellige ting skal have et tilsyn. Og ikke først, når vores børn (eller vi selv) mistrives. Og her kan der bl.a. hentes inspiration fra:

- Center for familieudvikling om forældresamarbejde og parfoldet
- Værdifuld hverdag¹⁴ (udviklet af BUO)
- Bogen: "Selfies, sex og unge uden tøj på: Den vigtige samtale med din teenager om køn og seksualitet" af Sara Palmqvist Gaarn-Larsen

Vores unge er meget påvirkelige af deres omgivelser. Og derfor vil vi jo gerne have, at deres omgivelser er så sunde og opbyggende som overhovedet muligt. Dette gælder også i fritidsaktiviteter, i skolen og i kirken. Som forældre er vi derfor nødt til at finde ud af, hvilken påvirkning, der vil være sund. Og hvor stærk påvirkningen er, hvis vi snakker om 20 minutter under søndagens prædiken eller en aften om ugen.

Og jeg tænker, at ledelsen af vores kirke skal have fokus på de værdier, der bliver fremhævet, italesat, udlevet og forstærket af vores ledere.

En vej at gå i praksis

Bliver vi klogere på vores prioriteter, hvis vi forestiller os følgende scenarie?

Der mangler en gruppeleder i ungdomsarbejdet, og to personer stiller sig til rådighed. Den ene er gift, har børn og er kommet i kirken et stykke tid. Du har desværre overhørt vedkommende være lidt klodset i kommunikation med en konfirmand, så det kunne virke ret nedladende. Den anden er en del af en regnbuefamilie, og du har hørt vedkommende komme med åndsfyldt oplæg i bibelkredsen med værdier, der er fremhævet i prædikerne om søndagen.

Du skal kun bruge én.

¹⁴ <https://buo.dk/vaerdifuldhverdag/>

Bilag 1 med resumé og tanker fra præst Johan Holm

Colin Wright forsøger i sit opslag at forklare en kraftig stigning hen over de sidste 10+ år (20-40 gange større iflg. hans artikel) af transpersoner, som kommer i kontakt med sundhedssystemet i USA. Han anfører, at der er to hovedhypoteser i den amerikanske sammenhæng:

1: En venstreorienteret kulturelt liberal hypotese, som fremhæver, at en større social accept af transkønnethed, giver udslag i et mere retvisende billede af mængden af transkønnede personer i samfundet ("Social Acceptance hypothesis").

2: En mere højreorienteret (og i USA centre-right) kulturelt konservativ hypotese, som hævder, at der i det moderne samfund (eller i hvert fald dele af det) er social kapital i at hævde at være transkønnet, og at tallene derfor kan være vokset ("Social Contagion hypothesis").

Wright selv peger på, at problemet i høj grad i amerikansk sammenhæng kommer af, at man generelt (og også på hospitaler) bruger transkønnet ("transgender") til at dække en bred ramme af både egentlig kønsdysfori og, i hans optik, også endnu bredere eksempler på "gender variance", dvs. personer af ét biologisk køn, der har impulser, adfærd eller træk, som ligger udenfor den almindelige kønsnorm.

Selvom Wrights bekymringer nok går videre end det, så er hans hovedbekymring omkring over- eller fejlbehandling især af unge mennesker, som kan risikere at blive sat på et behandlingsspor forbeholdt transkønnede, uden egentlig at passe reelt til betegnelsen.

Colin Wright har baggrund som evolutionær-biolog, og har derfor statistisk stærkt blik på tingene, og et klart fokus på biologi og behandling. Der kan dog mangle enkelte sociologiske perspektiver på hans statistiske betragtninger.

I øvrigt en vigtig pointe uanset hvilken identitetspolitisk og personlig position man står i, at det er vigtigt at kunne tale præcist og nuanceret om kønsidentitet, særligt når den ikke er helt konform med det almindelige.

Bilag 2 med artikler fra Kristeligt Dagblad

Herefter følger artikler fra Kristeligt Dagblad. De er copypastet i tekst og sat i Word dokument i kronologisk rækkefølge.

300822:

Modstand mod særrettigheder til transkønnede vokser

Rasmus Fahrendorff fahrendorff@k.dk

Efter flere års medvind til transkønnedes rettigheder slår flere sportsforbund og institutioner bak. Stemningsskift kan være udtryk for, at stadigt flere tager afstand fra radikal identitetspolitik, lyder vurdering

Det blev kaldt en inspiration og et forbillede for andre transkønnede, da den amerikanske transkvinde Lia Thomas, der er født som mand, i marts blev den første åbent transkønnede til at vinde en guldmedalje ved de amerikanske college-mesterskaber i svømning for kvinder.

På vejen til guldmedaljen slog hun blandt andet to kvindelige medaljetagere fra OL i Tokyo sidste år.

Sejren genantændte imidlertid en debat om, hvorvidt transkønnede bør betragtes som det køn, de skifter til, på lige fod med dem, som er biologisk født med kønnet. Altså: Bør Lia Thomas betragtes fuldt ud som kvinde?

Den 23-årige svømmer, der har gennemgået flere års hormonbehandling, var selv ikke i tvivl og sagde efter sin sejr til magasinet Sports Illustrated:

"Jeg er ikke en mand. Jeg er en kvinde, så jeg hører til på kvindeholdet."

Det er dog langt fra alle, som er enige med Lia Thomas. Og heller ikke er på vej til at blive det. Flere eksempler fra de seneste måneder tyder på, at der er sket et stemningsskift, hvor blandt andet modstanden mod særrettigheder til transkønnede vokser, og tolerancen dalere. Blandt andet har flere store sportsforbund meldt ud, at inklusionen af transkønnede ikke trumfer fair konkurrence.

Det stemningsskift har også flere kønsdebattører, som Kristeligt Dagblad har talt med, bemærket. Herunder 23-årige Marcus Dib Jensen, der er formand for lgbt-organisationen Dansk Regnbueråd. Han er selv transkønnet og begyndte at leve som dreng som 16-årig og skiftede fysisk køn som 20-årig.

"Det er en bekymrende tendens, at tolerancen falder. Jeg tror, at vi ser konsekvensen af, at den woke (betegnelse for identitetspolitisk vakte, red.) del af lgbt-miljøet har forsøgt at tvinge folk til at være tolerante. For hvis man ikke accepterer deres dagsorden, bliver man kaldt transfob og et dårligt menneske. Det er der ingen, som gider kaldes, og jeg kan godt være bange for, at folk på den måde får nok af alt, der hedder lgbt," siger han.

Den woke dagsorden er ifølge Marcus Dib Jensen blandt andet idéen om, at der findes mange forskellige køn, og at køn er en social konstruktion – ikke først og fremmest noget biologisk bestemt. Desuden at børn skal have lov til at skifte køn, og at transkvinder i lige så høj grad er kvinder, som biologiske kvinder er det. Alt sammen noget, han selv er uenig i.

Kompromisløs bevægelse

Også Tobias Pultz, der er homoseksuel debattør, har bemærket stemningsskiftet. Han mener dog, at det har været længe undervejs, men blot først er nået den bredere offentlighed nu. Han er ligeledes "helt vildt bekymret".

"Jeg har i et par år advaret mod, at kampen for tolerance bliver en identitetspolitisk bersærkerang, hvor lgbt-bevægelsen bliver komplet kompromisløs. Hvis du er uenig i én af tingene, bliver du kaldt anti-lgbt. Man kan ikke trænge folk op i en krog på den måde, for det vil munde ud i reel intolerance. På et eller andet tidspunkt bliver der sagt fra, og jeg tror, at vi ser modsvaret lige nu. Men jeg oplever det ikke som en retorik, der er anti-lgbt. Jeg oplever det som en retorik, der er imod de woke dele af lgbt-miljøet," siger Tobias Pultz.

Helt konkret kan man eksempelvis se, at villigheden over for at inkludere transkønnede er faldet i Storbritannien. Det viser en undersøgelse foretaget af analyseinstituttet YouGov, der udkom i forrige uge.

I 2018 var 32 procent af briterne uenige i, at et transkvinde er en kvinde. I dag er det 40 procent.

En del af briterne har også skiftet holdning til, om transkvinder udgør en risiko for biologiske kvinder, hvis de får lov at bruge eksempelvis toiletter, omklædningsrum, hospitalsafdelinger og fængselsfløje beregnet til kvinder. I 2018 mente 29 procent af briterne, at de udgjorde en trussel, mens 43 procent mente det modsatte. 28 procent svarede "ved ikke". I dag mener 39 procent af briterne, at transkvinder udgør en risiko for biologiske kvinder. 32 procent mener ikke, at de gør, mens 29 procent har svaret "ved ikke".

Flere slår bak

Og der er flere andre eksempler på, at der nogle steder bliver slået bak i forhold til transkønnede:

I England annoncerede sundhedsmyndighederne i torsdags, at man fra foråret 2023 lukker den kontroversielle Tavistock-klinik, som behandler børn, der kæmper med deres kønsidentitet. Det sker blandt andet som følge af en rapport, som fastslog, at klinikken "ikke er sikker for børn" og efter hård kritik fra tidligere medarbejdere og patienter. Kritikken lød blandt andet på, at man på klinikken for hurtigt igangsætter kønsskiftende hormonbehandling og overser eller nedtoner andre mulige psykiske lidelser hos børnene.

Karolinska Universitetshospital nord Stockholm i Sverige stoppede allerede i foråret med at behandle børn under 16 år med kønsskiftehormoner. Det skyldes, at behandlingen ifølge hospitalet kan øge risikoen for hjerte-kar-sygdomme, knogleskørhed, infertilitet, kræft og blodpropper.

Derudover har to store sportsforbund i løbet af sommeren strammet reglerne for transkønnede. Det Internationale Svømmeforbund, FINA, har nedlagt forbud mod, at transkvinder, der er gået gennem puberteten som drenge, svømmer på eliteniveau mod biologiske kvinder. I stedet vil forbundet oprette en "åben række", hvor transkønnede ved udvalgte turneringer kan konkurrere mod hinanden.

Hos Det Internationale Cykelforbund, UCI, har man halveret det acceptable testosteronniveau for transkvinder. Samtidig har forbundet fordoblet den periode, som transkvinder skal kunne fremvise det lavere niveau i tests, før de må begynde at konkurrere mod biologiske kvinder. Den er nu på to år, hvor den før var på et.

Også Danmarks Idrætsforbund har i år meldt ud, at inklusionen af transkønnede ikke bør trumfe hensyn til fair konkurrence i elitesport for kvinder.

Marcus Dib Jensen mærker blandt andet stemningsskiftet ved, at han i højere grad end tidligere skal forklare sig, når han møder nye mennesker. Men han oplever ikke, at folk siger fra over for, at han er transkønnet. De siger fra over for den *woke* dagsorden.

"Danmark er generelt et tolerant land. Jeg fortæller folk, at jeg er født som biologisk kvinde og vil dø som biologisk kvinde – ikke som en rigtig mand. Jeg lever som mand, men jeg vil aldrig blive til en mand. Jeg er født med en psykisk lidelse, som betyder, at jeg ikke kan leve mit liv som en kvinde. For at have det godt har jeg skiftet køn. Når jeg forklarer det, bliver jeg mødt med empati og accept, og folk har ikke et problem med, hvad jeg har gjort," siger Marcus Dib Jensen.

"Den empati opstår helt naturligt, når man ikke samtidig forsøger at pådutte folk, hvad de skal mene om det."

Tobias Pultz mener også, at det er vigtigt, at især lgbt-folk siger fra over for *wokeness*:

"For jeg kan mærke, der er mange, der afviser alt, der har med lgbt at gøre nu, fordi en højlydt, ekstrem minoritet blandt os ødelægger det for alle andre. Det er vigtigt, at vi viser folk, at vi ikke alle er enige – at vi er en forskelligartet gruppe."

Transkønnede føler sig pressede

Susanne Branner Jespersen, der er sekretariatschef i organisationen LGBT+ Danmark, mener ikke, at man entydigt kan pege på, at tolerancen overfor transkønnede er faldende. For der er strømninger i hver sin retning.

"I nogle lande får transkønnede flere juridiske rettigheder, mens de i andre lande fratages rettigheder. I Danmark går det rettighedsmæssigt fremad, mens det i eksempelvis Polen, Ungarn og USA går tilbage. Inden for sportsverden går det helt klart tilbage lige nu. Det er et enormt mudret billede, så jeg synes ikke, man generelt kan sige, at det bevæger sig i den forkerte retning. Vil man måle på tolerancen i befolkninger, kommer det også an på, hvilken aldersgruppe man spørger, for de yngre generationer er mere tolerante og imødekommende over for transkønnede end de ældre," siger hun.

Ifølge Susanne Branner Jespersen har de i LGBT+ Danmark en fornemmelse af, at man i hvert fald ikke kan tage rettigheder for givet.

"For vi ser, at de kan inddrages igen. Derfor er vi nødt til fortsat at gøre opmærksom på transkønnedes vilkår og rettigheder. Jeg er ikke i tvivl om, at mange transkønnede også i Danmark føler sig meget pressede og nervøse lige nu, særligt på grund af tonen i den offentlige debat," siger hun.

Ifølge den store Projekt Sexus-undersøgelse fra 2019 er 0,1 procent af den danske befolkning transkønnede. Det svarer til cirka 5800 mennesker.

240822:

Statsminister Mette Frederiksen blev under Pride-paraden spurgt, hvor mange køn, der findes. Det vidste hun ikke, selvom svaret er ganske simpelt, skriver Christian Borrisholt Steen.

Der findes to biologiske køn, men et hav af kønsidentiteter. Vi må lære at skelne mellem begreberne

Christian Borrisholt Steen

I øjeblikket florerer en video på de sociale medier. En journalist fra Ekstra Bladet spørger i forbindelse med den netop holdte Pride i København statsminister Mette Frederiksen (S), om der findes flere end to køn. For mig at se et ret enkelt spørgsmål, som også en socialdemokratisk statsminister burde kunne svare på. Men Mette Frederiksen svarer: *"Jeg kommer ikke til at gå ind i den type diskussion."*

Jeg synes ellers ikke, der er så meget at diskutere. Der findes som bekendt to biologiske køn, pige og dreng. Til gengæld medgiver jeg gerne, at der findes et hav af kønsidentiteter, men det er jo noget ganske andet. Hvor ville det dog være befriende – og befordrende for debatten – hvis politikere og andre meningsdannere i større grad ville ulejlige sig med at skelne mellem netop køn og kønsidentitet.

Behovet for at skelne mellem køn og køns-identitet er blevet fornyet aktuelt i forbindelse med regeringens forslag om at tillade børn helt ned til nul år juridisk kønsskifte. Det har siden 2014 været muligt for voksne danskere at foretage juridisk kønsskifte. Det betyder, at er man født og registreret som mand eller kvinde, kan man anmode om at få ændret sit cpr-nummer, så det stemmer overens med det køn, man føler sig som. Men nu ønsker regeringen altså helt at droppe nogen form for nedre aldersgrænse for juridisk kønsskifte.

Jeg synes, at debatten om juridisk kønsskifte desværre forplumres af, at politikere og andre meningsdannere ikke konsekvent skelner mellem køn og kønsidentitet. Det ville have været fantastisk, hvis statsministeren på spørgsmålet fra Ekstra Bladet havde svaret, at der kun findes to køn, men mange kønsidentiteter. Men det gjorde hun ikke, og dermed bidrog statsministeren blot til en fortsættelse af en i forvejen unuanceret debat.

På engelsk skelner man som bekendt mellem *sex* og *gender* – det burde vi også gøre herhjemme, når vi debatterer juridisk kønsskifte. Det ville samtidig gøre den evindelige snak om, hvorvidt køn er biologisk eller socialt konstrueret, langt mere nuanceret.

For mig at se er kønnet biologisk bestemt, men kønsidentiteten er noget, vi hver især udvikler over tid. Og netop kønsidentiteten er jo langt fra færdigudviklet hos helt små børn, og derfor er det også dybt problematisk, hvis vi som samfund indfører en generel mulighed for, at også helt små børn omfattes af retten til juridisk kønsskifte.

Vi ved, at cirka 0,5 procent af befolkningen betragter sig selv som transkønnede, og vi ved også, at flere end to tredjedele af de præpubertære børn, som diagnosticeres med såkaldt kønsdysfori, senere i livet finder ud af, at de slet ikke var transkønnede, men derimod typisk homoseksuelle eller biseksuelle.

Jeg synes, vi skal hjælpe de børn, der har en oplevelse af at være fanget i den forkerte krop, men jeg synes, vi skal tænke os grundigt om, inden vi gør det til en generel rettighed at kunne skifte køn hos så små børn, som regeringens forslag her lægger op til. Vi har som samfund en forpligtelse til at beskytte vores børn. Det gælder også i dette vigtige spørgsmål.

Christian Borrisholt Steen er debattør, foredragsholder og tidligere medlem af Det Ethiske Råd.

141222:

370 danskere valgte mellem september 2021 og august 2022 at skifte deres juridiske køn. Det er det højeste antal på et år nogensinde

Juridiske kønsskifter sætter ny rekord

Rasmus Fahrendorff fahrendorff@k.dk

De nyeste tal for juridiske kønsskifter viser, at stadig flere danskere benytter sig af muligheden. Bekymrende tendens, mener medlem af Det Ethiske Råd

For hvert år, der går, vælger et tiltagende antal danskere at få ændret det sidste ciffer i deres cpr-nummer og dermed skifte juridisk køn.

Ifølge de seneste tal fra Indenrigs- og Boligministeriet fik 370 danskere lov til at skifte juridisk køn mellem den 1. september 2021 og den 31. august 2022.

Det er det højeste årlige antal, siden det i 2014 blev gjort lovligt. I alt har 1920 danskere siden september 2014 fået tilsendt et nyt sygesikringsbevis med et ændret sidste ciffer.

Morten Bangsgaard, der er teologistuderende og medlem af Det Ethiske Råd, mener, at tallene vækker bekymring. Han påpeger, at muligheden for juridisk kønsskifte rigtigt nok giver mulighed for at udtrykke den kønsopfattelse, man har.

"Men det betyder også, at man i mindre grad er nødt til at vænne sig til den identitet, som man nu engang er blevet givet," siger han.

For ham at se kan det være en livslang opgave netop at vænne sig til sin identitet og lære at leve med den.

"Jeg tror, at ethvert menneske i perioder overvejer og tænker over sin identitet. Kunsten som menneske er netop at acceptere og leve med den, som man nu engang er blevet givet. Derfor er jeg altid bekymret, når man giver mulighed for at skabe lige præcis sin helt egen. For mig at se viser tallene, at når man åbner en dør, er der nogle, som går ind ad den. Og med tiden bliver den dør altid skubbet lidt mere op, fordi flere vil igennem," siger Morten Bangsgaard.

Han er desuden bekymret for, at muligheden for juridisk kønsskifte giver nogle mennesker anledning til at gøre sig overvejelser om deres identitet, som de ikke ville have gjort, hvis et juridisk kønsskifte ikke var muligt.

Christian Groes, som er lektor og kønsforsker ved Roskilde Universitet, ser tallene som udtryk for, at unge er mere optaget af køn og kønsidentitet, end det tidligere var tilfældet, og at der desuden også er kommet en større accept af, at mennesker har forskellige kønsidentiteter.

"Det har ligeledes fået en masse omtale i nationale medier, og derfor er det ikke så overraskende, at interessen og nysgerrigheden er steget. Og dermed også anerkendelsen af, at hvis man ikke føler sig hjemme i sin biologiske krop, kan man som et første skridt i hvert fald skifte sit juridiske køn," siger han.

Christian Groes har svært ved at se, hvad man ellers skal gøre, hvis man befinder sig i en situation, hvor det sidste tal i cpr-nummeret ikke stemmer overens med ens opfattelse af eget køn.

"Vores opfattelser af at være mand og kvinde er stadig rimelig fastlåste. Før de for alvor bliver brudt op, er det svært for mange at se sig selv som andet end et af de to køn. Og så opstår der hos nogle et behov for at skifte til det modsatte," siger han.

Astrid Højgaard er ledende overlæge på Center for Kønsidentitet og Sexologisk Center ved Aalborg Universitet og har mødt hundredvis af patienter, som ønsker at skifte køn. Det overrasker hende ikke, at antallet af juridiske kønsskifter stiger for hvert år.

"For det første gør de det, fordi det er muligt. Det var en af de første lovændringer, som skete i retning af en mere minoritetsvenlig pulje af ændringer. Det er enormt nemt at foretage ændringen. Man kan gøre det på internettet, og så skal man bekræfte sit ønske efter seks måneder. Ingen sætter spørgsmålstegn ved det, og man skal ikke igennem en årelang udredning på en sexologisk klinik," siger hun.

For det andet handler det om, at folk har fået mere viden om området, mener Astrid Højgaard.

"Der er mange mennesker, som tidligere kæmpede med nogle ting uden at vide, hvad det handlede om. I dag er det udbredt viden på blandt andet internettet, og der er støttegrupper på sociale medier. Vi ser stigningen, fordi det er nemt, og fordi folk nu ved, hvad det drejer sig om," siger hun.

Den tidligere socialdemokratiske regering bebudede i august sammen med støttepartierne SF, Enhedslisten og De Radikale, at den agtede at fjerne aldersgrænsen for juridisk kønsskifte, som i dag er på 18 år. Forslaget blev dog ikke vedtaget, før der blev udskrevet folketingsvalg.

—

Juridiske kønsskifter i Danmark

2014-2015: 263

2015-2016: 162

2016-2017: 151

2017-2018: 186

2018-2019: 187

2019-2020: 280

2020-2021: 321

2021-2022: 370

Kilde: Indenrigs- og Boligministeriet

210423:

Jens From Lyng og Rasmus Fahrendorff

from@k.dk, fahrendorff@k.dk

Da Sundhedsstyrelsen skulle udarbejde reglerne for behandling med kønshormoner, ønskede blandt andet Amnesty og Børns Vilkår en næsten uhindret adgang til hormoner

Danmark og vores nabolande er begyndt at træde på bremsen, når det handler om at udskrive hormoner til børn, der føler sig fanget i det forkerte køn. Men påpasselighed er ikke alles yndlingsdisciplin, og for fem år siden var det tværtimod med speederen i bund, da en række ngo'er blev inddraget i arbejdet med at udvikle en ny vejledning fra Sundhedsstyrelsen om behandling af både børn og voksne for kønsdysfori – det vil sige ubehag ved det køn, de biologisk er født som.

Det kan man for eksempel se i et høringssvar fra Børns Vilkår, der i 2017 reagerede på udkastet til den nye vejledning. Her bemærker interesseorganisationen, at styrelsen havde sat de såkaldte stophormoner i samme kategori som kønshormoner.

Stophormoner ændrer ikke en persons kønsudtryk, men bremser puberteten hos børn, sådan at de eksempelvis ikke udvikler bryster, får skæg eller får en dybere stemme.

Stophormoner burde være i en kategori for sig selv og burde kunne udskrives forud for en lægelig udredning, mente man:

”Børns Vilkår kan være bekymrede for, at samlebetegnelsen (for forskellige typer behandling, red.) kan blive en hindring for, at man for eksempel ordinerer stophormoner, før et barn eller en ung er fuldt udredt. De transkønnede børn og unge, vi har talt med, så gerne, at man ordinerede stophormonerne tidligt i forløbet for dernæst at begynde udredningen, der kan føre til egentlig kønsmodificerende behandling.”

Baggrunden for ngo'ens holdning var formentlig, at nogle opfatter stophormoner som reversible. Det vil sige, at de blot sætter puberteten på pause, og at den vil fortsætte, når man stopper med at bruge lægemidlet. Men der er langt fra enighed om, hvorvidt behandlingen er reversibel, og det har fået flere sundhedsmyndigheder verden over til at være tilbageholdende med at udskrive lægemidlet til børn. Det er blandt andet tilfældet i Storbritannien, hvor man sidste år besluttede sig for at lukke en klinik, der behandler børn med kønsdysfori. Tidligere i år kom den anmelderroste bog om netop den klinik "Time to Think: The Inside Story of the Collapse of the Tavistock's Gender Service for Children (Tid til omtanke. Insiderberetning fra kuppet af Tavistocks kønsbehandling af børn) af den undersøgende journalist Hannah Barnes, der til daglig arbejder for BBC.

Hun kan ikke kommentere forholdene i Danmark, men genkender fra den britiske debat ønsket fra fortalere for transkønnedes rettigheder om at lette adgangen til stophormoner, som de betragter som ufarlige.

"Det er rigtigt, at hvis du tager stophormoner i kort tid og stopper igen, vil puberteten fortsætte. Det er, hvad der sker, når de bruges til at behandle børn med for tidlig pubertetsudvikling. Det er det, lægemidlet er certificeret til hos børn. Men når de bruges til at behandle kønsinkongruens (kønsdysfori, red.), ender 9 ud af 10 børn på stophormon senere med at tage kønsmodificerende hormoner. Det betyder, at de aldrig vil gå igennem en naturlig pubertet for deres biologiske køn. Vi kender ikke langtidseffekterne hvad angår den mentale, fysiske og seksuelle modning af børn, der udsætter puberteten på denne måde i en senere alder og i længere tid," siger hun.

Hannah Barnes tilføjer, at også det britiske sundhedsvæsen, National Health Service, anerkender, at man ikke kender langtidseffekterne af stophormoner. I Sundhedsstyrelsens vejledning er behandlingen beskrevet som reversibel.

Ngo'er sad med om bordet

Børns Vilkår gav et høringssvar, men andre interesseorganisationer var inviteret med helt ind til bordet i Sundhedsstyrelsen forud for udarbejdelsen af vejledningen. Det gjaldt LGBT+ Danmark, Transpolitisk Forum, Amnesty og flere. Her var der fra organisationerne interesse for at fjerne hindringer for, at en patient kunne blive behandlet med hormoner hurtigst muligt, fremgår det af referatet.

Under mødet, hvor de diskuterede et udkast til vejledningen om behandling af både børn og voksne, argumenterede LGBT+ Danmark for, at en psykiatrisk udredning ikke burde være en forudsætning for at få behandling. Man mente heller ikke, at en psykiater skulle være en del af det hold af sundhedsfolk, der godkender patienter til hormonbehandling. I dag oplyser LGBT+ Danmark, at disse holdninger alene gjaldt spørgsmålet om behandling af voksne transkønnede.

Foreningen Transpolitisk Forum var enig i LGBT+ Danmarks indvendinger, og det samme var Amnesty, der ifølge referatet praktisk taget argumenterede for hormonbehandling på forlangende.

"De (Amnesty, red.) mener ud fra deres interviews at kunne fastslå, at når man kommer til Sexologisk Klinik er man afklaret om sit behandlingsønske, og at man bør anerkende, at den transkønnede selv ved, hvad der er den rigtige behandling," lyder det i et mødereferat fra Sundhedsstyrelsen i 2017, hvor det ikke fremgik nogen steder, at organisationerne skelnede mellem behandling af børn og voksne.

Den britiske journalist Hannah Barnes oplevede også organisationer presse på for lettere adgang til behandling i Storbritannien. Det gjaldt for eksempel organisationen Mermaids, der agiterede for at sænke aldersgrænsen for hormonbehandling og andre barrierer.

"Det medførte, at adskillige politikere omkring år 2015 spurgte den eneste kønsklinik for børn om, hvorvidt adgang til hormonbehandling ikke burde være lettere. I dag er politikere og sundhedsmyndighederne blevet mere påpasselige, men mange professionelle inden for området siger, at interesseorganisationer klart har haft indflydelse på klinikkens arbejde tidligere," siger hun.

Sundhedsstyrelsens direktør Søren Brostrøm måtte ifølge referatet fra møderne med interesseorganisationer flere gange slå fast, at man ifølge sundhedsloven ikke har ret til behandling uden en lægefaglig begrundelse. Det blev han nødt til, fordi organisationerne viste stor interesse for at rense vejledningens sprog for alt, der kunne antyde, at kønsligt ubehag var en sygdom eller lidelse.

"Søren Brostrøm understregede, at der er nødt til at være en lægefaglig begrundelse, for eksempel at behandlingen afhjælper et ubehag, for at behandlingen kan foregå i det offentligt finansierede sundhedsvæsen," fremgår det af referatet.

Styrelsen gav indrømmelser

Sundhedsstyrelsen endte dog med at give efter for krav om sprogændringer.

For eksempel blev ordet "kønsdysfori" fjernet i den endelige udgave af vejledningen, der udkom senere i 2017. Ifølge flere ngo'er blev det ord opfattet som "patologiserende". Ligeledes blev ordet "fødselskøn" fjernet efter aftale på mødet, lyder det i et hørings svar fra Region Nordjylland. I stedet fremgår betegnelsen "fødselstildelt" køn, der signalerer et syn på køn som en social konstruktion – noget der tildeles frem for noget, der bliver observeret.

Det kommer bag på De Konservatives sundhedsordfører, Per Larsen, at ngo'erne har været inddraget i udarbejdelsen af vejledningen i den udstrækning, som det er tilfældet. I hans optik bør behandlingsvejledninger udarbejdes af lægefaglige selskaber og eksperter i samarbejde med Sundhedsstyrelsen, hvor sidstnævnte tager de endelige beslutninger.

"Ét er, at man som interesseorganisation kan få lov at afgive hørings svar eller på anden vis give sin mening til kende. Men det ser ud, som om organisationerne har fået lov at påvirke blandt andet sprogbrugen i vejledningen. Det bekymrer mig, hvis der er ikke-lægefaglige hensyn, som får lov at præge udviklingen på dette område, for behandling med kønshormoner skal man være meget forsigtig med," siger han.

Overlæge Gorm Greisen, der er tidligere formand for Det Ethiske Råd mener, at der er visse dilemmaer ved at give efter for interesseorganisationernes ønske om sprogbrug i den officielle vejledning om behandling af folk for kønsidentitetsforhold. For eksempel når man er gået med til at fjerne ordet "kønsdysfori", fordi det kan fremstå patologiserende.

"Der må man finde en balance, for at gå til lægen er ikke som at gå til frisøren. I denne debat fornemmer jeg, at man på den ene side ikke vil anerkende at lide af noget, mens man samtidig gerne vil have hjælp. Jeg forstår ønsket, men der er et generelt krav i det danske sundhedsvæsen om en lægelig vurdering af balancen mellem formål og risiko for at tage ansvar for kirurgi eller brug af lægemidler," siger han.

Forskel på børn og voksne?

Kristeligt Dagblad har spurgt Børns Vilkår, om organisationen stadig har den holdning, at stophormoner bør kunne udskrives forud for en egentlig udredning. Avisen fik ikke et klart svar.

Hos Amnesty er man stadig af den opfattelse, at transkønnede selv er afklarede om deres kønsidentitet, hvorfor psykiatriske udredninger forud for behandling er unødvendige. Når det gælder børn, forholder det sig lidt anderledes, oplyser politisk rådgiver i Amnesty, Simone Nørholm Jacobsen.

”Vi anerkender, at der, når det handler om børn, skal være en mere udstrakt følgeproces. Om det skal være en psykiatrisk, psykologisk, pædagogisk eller anden udredning, må faggrupperne være med til at vurdere. Generelt går vi dog ind for, at børn skal have nemmere ved at få deres kønsidentitet anerkendt, hvorfor vi også går ind for, at juridisk kønsskifte for børn bliver tilladt,” siger hun.

Organisationen LGBT+ Danmark vil også gerne forklare sin holdning til emnet. Sekretariatschef Susanne Branner Jespersen var ikke selv med på møderne i 2017, men siger, at organisationen er glad for, at der er et stærkt sundhedsfagligt team omkring udredningen af børn og unge. Det fremgik dog ikke af referatet fra mødet i Sundhedsstyrelsen, at der blev skelnet mellem børn og voksne transkønnede.

”Vores indvendinger handlede om voksne transkønnede, der søgte hjælp. Det står meget anderledes til, når det er børn, der ønsker at få behandling. Vi har temmelig stor tillid til den faglighed, der er på området. Samtidig er vi dog også bekymrede for den manglende forskningsbaserede viden. Vores antagelse er, at der lige nu er en del, som ikke får den nødvendige behandling. Der er mange, som bliver afvist, der ikke ved, hvor de skal gå hen.”

Kristeligt Dagblad har også sendt skriftlige spørgsmål til Sundhedsstyrelsens direktør Søren Brostrøm for at høre, om det er gængs praksis at inddrage ngo'er i arbejdet med sundhedsvejledninger, og om Sundhedsstyrelsen i andre tilfælde gør sproglige indrømmelser til interesseorganisationer som i dette tilfælde.

Det lykkedes ikke at få en kommentar før avisens deadline.

Ifølge Sundhedsstyrelsens hjemmeside skal vejledningen om behandling af kønsidentitetsforhold opdateres i 2023. I den forbindelse vil man invitere interesseorganisationer, lyder det.

Gunhild ønsker at hjælpe mennesker, der har en udfordret seksualitet

I 2019 blev de første skridt til det diakonale arbejde for folk med seksuelle udfordringer 'KNUS' taget. I dag er Gunhild Aaen Madsen konstitueret formand for foreningen. Her fortæller hun om sine egne kampe med homoseksualitet og om KNUS' arbejde.

Af Kirsten Krog

Gunhild voksede op i Strandby i Nordjylland i et kærligt, indremissionsk hjem og kom i et godt kristent ungdomsmiljø. Alligevel følte hun ikke, at hun passede ind.

Hendes første møde med ordet homoseksuel var, da hun læste om det i Mosebøgerne, og hun tænkte, om det var det, der var hendes problem:

"Men jeg skubbede det straks væk igen og sagde til mig selv, at Gud ikke ville skabe noget, som var ham imod."

Derfor gik Gunhild ikke på det tidspunkt videre ind i tanken om homoseksualitet.

I stedet betød det, at hun sagde farvel til sin seksualitet, og da hendes jævnaldrende begyndte at interessere sig

for det modsatte køn og fik kærestere, blev Gunhild, som hun udtrykker det, lidt af en bibelnørd i stedet for:

"Jeg begravede mig i Bibelen, spillede fodbold og fik yngre og yngre kammerater og følte mig på mange områder forskellig fra de andre. Jeg havde en oplevelse af, at når man var pige, kunne man ikke gøre det, man havde lyst til."

Problemer som ægtefælle

"Imidlertid oplevede jeg ikke det store i forbindelse med det i flere år. Men så blev jeg gift, og her oplevede jeg de første 15 år af mit ægteskab som et overgreb, uden at min mand vidste noget om det, da det var noget, der foregik oppe i mit hoved.

Samtidig har jeg en overgrebshistorie fra min barndom, som gjorde, at jeg gik ud af kroppen. Det var usynligt bortset fra, at når vi kom til

aften, fik jeg det dårligt og kunne ikke være i mig selv. Så jeg begyndte at trække sengetiden længere og længere ud. Alligevel havde vi meget seksuelt samvær i disse år, men jeg kunne faktisk ikke huske det."

Tog hul på problemet

Da Gunhild var først i tredive, hørte hun én af de ledende i Indre Mission tale imod homoseksualitet, og - som hun fortæller - var hun helt enig med ham. I det hele taget havde hun på det tidspunkt et meget sort-hvidt syn på homoseksualitet.

I forbindelse med et bibelskoleophold nogle år senere dukkede tankerne om hendes seksualitet op igen, og hun fik store problemer med at sove. Til sidst fik hun talt med en af lærerne om det, der fyldte, og det hele lagde sig lidt igen.

Efterfølgende fandt hun og

hendes mand en måde at være sammen på, som de begge havde det godt med. Så problemet kom igen lidt i baggrunden.

Valgte sit ægteskab

Men i 1994 var Gunhild ikke i stand til at skubbe det til side længere, fordi hun blev forelsket i en kvinde. Tidligere havde hendes problemer i ægteskabet mere drejet sig om en ulyst til sex og kunne derfor tolkes som en asexualitet snarere end en homoseksualitet. Men nu dukkede det op igen:

"Jeg var så langt ude, at jeg næsten var parat til at forlade både mand og barn. Men pga. min tro var jeg nødt til at mærke efter og forholde mig til det."

Samtidig med, at det var homoseksuelle følelser, hun måtte forholde sig til, tænkte hun imidlertid, at hun måtte

forholde sig til noget af det samme, hvis det havde været en anden mand, hun var blevet forelsket i:

"Dermed blev det et spørgsmål om, hvorvidt jeg ville følge disse følelser eller blive i mit ægteskab. På det tidspunkt var min mand og jeg nået ind i en stor stabilitet og respekt for hinanden, så jeg valgte at blive hos min mand og finde en vej sammen med ham, og det har båret utrolig meget frugt, både for os og for vores børn."

Forskellige forklaringer

Gunhild har gået igennem mange års terapi og taget flere terapeutiske uddannelser, nogle med et kristent fokus. Det betyder også, at hun i dag har fået et mere nuanceret syn på homoseksualitet:

"Jeg tror ikke, der er en enkelt forklaring på, hvorfor nogle mennesker har de følelser.

Jeg tænker, at der på den ene side kan være en medfødt disponering. Det taler Bibelen også om, når den siger, at der er nogle, der er født uegnede til ægteskab, nogle, der bliver gjort uegnede og nogle, der selv vælger det fra.

På den anden side kan det også være resultatet af ens opvækst, og det man har været udsat for.

For mit vedkommende har drenge, pga. de overgreb jeg har været udsat for, altid været noget, jeg kæmpede med.

Men også et minde, som i virkeligheden bundler i noget positivt, har måske haft indflydelse: Min far satte alt ind på, at der skulle være et børne- og ungdomsarbejde i Strandby, så drengene ikke kom i uføre, men fik en god ballast.

Så han startede et FDF-arbejde, og fra helt lille var mit største ønske at komme med i FDF. En dag sagde

jeg det til min far, hvortil han svarede: "Men Gunhild, du er jo en pige." Han så godt nok den sorg, det var for mig, så derfor var han med til at tage initiativ til, at der blev startet et FPF-arbejde. Men det var jo ikke det, jeg ville. Jeg ville være sammen med min far."

Kærlighed

Som svar på tidens og også dele af kirkens tendens til at legalisere alt – herunder praktiseret homoseksualitet – i kærlighedens navn, understreger Gunhild:

"Når man siger, at kærligheden er det vigtigste – og det siger Jesus jo også – skal man være opmærksom på, hvad det er for en kærlighed, han taler om. Han taler om den kærlighed, som ofrer.

På dansk har vi jo kun ét ord for kærlighed, og når vi taler om den, tænker vi primært på den seksuelle tiltrækning. Men, når Bibelen taler om kærlighed, taler den om forpligtelse og om det at gøre noget godt for et andet menneske. Og vores og Bibelens definition af kærlighed kan godt komme til at gå imod hinanden."

Den kristne homoseksuelle

I KNUS står man klar til at hjælpe og støtte mennesker med konsidentitetsproblemer, og man melder klart ud, at man står for Bibelens syn på homoseksualitet. Men man ser det ikke som foreningens opgave at pådutte den enkelte en bestemt holdning eller levevis, men støtte den, der selv ønsker at leve efter Bibelen:

"Der er ikke noget enkelt svar. Jeg har ingen fordømmelse overfor dem, der vælger at leve deres homoseksualitet ud. For der er ingen af os, som er fri af synden. For mit eget vedkommende er min synd og min kamp i forhold til min homoseksualitet ikke, at jeg har levet den ud, men min afvisning og manglende tillid til min mand.

Men hver enkelt af os, der er ramt af de her ting, må finde vores vej, og Gud er heldigvis stor nok til at elske os hele vejen igennem.

Selvom jeg oplever, at Gud afviser homoseksualitet, oplever jeg, at der tales lige så tydeligt om Guds kærlighed til den homoseksuelle. Det var jo, fordi vi ikke kunne leve op til Guds krav, at Jesus døde for os. Derfor er jeg afhængig af, at Kristus er død for mig og leder mig ét skridt ad gangen på min livsvej.

Omkring vores frelse, er det heldigvis ikke os, der skal dømmes. Det er Gud, der dommer, og han kender vores hjertes.

Nogle af dem, vi har kontakt med gennem KNUS, har i en

årrække levet som homoseksuelle, men vælger nu at leve afholdende."

Ikke i særklasse

Samtidig er tilgangen i KNUS, at det at være homoseksuel ikke skal ses som noget, der tilhører en særlig kategori af ufuldkommenhed og synd:

"Vi gør det jo til noget helt specielt, at kristne homoseksuelle ikke kan leve deres seksualitet ud, men der er jo også mange kristne heteroseksuelle, som heller ikke får en ægtefælle, og som lever i colibat.

Så vi skal ikke gøre homoseksuelle til ofre. Ligesom heteroseksuelle har vi et valg, og der er konsekvenser med de valg, vi tager.

Der kan være meget sorg forbundet med valg, lige meget om du vælger at leve alene, at gå ud af et ægteskab og ind i et andet, eller du som ung vælger at leve som homoseksuel."

Det handler om at lade Gud lede mig

Når det kommer til at definere praktiseret homoseksualitet som en synd, henviser Gunhild til de steder, der er omtalt i Det Nye Testamente, og understreger, at det her altid nævnes sammen med andre synder, fx sladder:

"Og er der noget, der er meget af i kirken, så er det sladder. Så man skal ikke gøre homoseksualitet til en særlig synd. Det, der betyder noget, er, om jeg vil lade Gud hellige mig.

Personligt tror jeg, at mine homoseksuelle følelser har været med til, at Gud er kommet ind i nogle rum i mit liv, han ellers ikke ville være kommet ind i. Han har givet mig en stor respekt for andre menneskers sårbarhed, også den sårbarhed, som er der, selvom det udadtil ser ud til, at man har styr på tingene."

KNUS

KNUS opstod ud af et tomrum, efter at Agape havde

lukket deres arbejde med homoseksuelle. Der var stadig et behov for et fællesskab, hvor man kunne mødes og opbygge hinanden:

"KNUS er et sted, hvor man kan tale med mennesker, der kender til udfordringerne med homoseksualitet. Her kan man mødes frit, uden at man nødvendigvis bliver skubbet i den ene eller den anden retning. Der skal ikke herske tvivl om, hvad KNUS' standpunkt er, og at Guds ord taler, som det gør, og derfor vil der også være nogen, som ikke oplever, at vores tilbud er noget for dem.

Men vi har også en meget stor erkendelse af, at nogle af dem, vi har kontakt med, vil

I KNUS står man klar til at hjælpe og støtte mennesker med konsidentitetsproblemer, og man melder klart ud, at man står for Bibelens syn på homoseksualitet. Men man ser det ikke som foreningens opgave at pådutte den enkelte en bestemt holdning eller levevis, men støtte den, der selv ønsker at leve efter Bibelen.

opleve fald i forhold til deres ønske om afholdenhed.

Nogle går også ud i et homoseksuelt parforhold, selvom de har det samme grundsyn som os, og der vil vi også være der for dem, ikke for at skubbe dem i en bestemt retning, men for at de kan have mulighed for at tale om det, der er svært, sådan at de selv kan finde ud af, hvad de vil.

Det er vigtigt, at vi som kristne ikke ændrer vores syn efter, hvordan verden ser ud. Men samtidig er det vigtigt, at vi rummer mennesker og møder dem, som har et andet syn end vi, med åbenhed og nysgerrighed, og måske bliver de også nysgerrig på, hvad vi mener.

Vores hovedopgave er derfor at danne netværk imellem kristne, der har de her følelser, og som ønsker at mødes i et fællesskab, hvor vi kan opbygge hinanden.

KNUS afholder to weekender om året. Det begynder fredag aften, hvor der er vidnesbyrd, lovsang og socialt samvær. Lørdag er der undervisning og walk-and-talk, hvor vi snakker og deler liv med hinanden. Den ene weekend er på Sjælland og den anden i Jylland. De sidste gange har der også været ægtefæller

med.

Derudover gør vi meget ud af at komme rundt og besøge kirkelige sammenhænge og fortælle om vores arbejde, sådan at mennesker ved, at vi er her."

Læs mere om KNUS på knus-netvaerk.dk.